

قانون توزیع عادلانه آب

فصل اول : مالکیت عمومی و ملی آب

ماده ۱ : براساس اصل ۴۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ، آبهای دریاها و آبهای جاری در رودها و انهار طبیعی و دره ها و هر مسیر طبیعی دیگر اعم از سطحی و زیرزمینی ، و سیلابها و فاضلابها و آبهای دریاچه ها و مردابها و برکه های طبیعی ، چشمه ها و آبهای معدنی و منابع آبهای زیرزمینی از مشترکات بوده و در اختیار حکومت اسلامی است و طبق مصالح عامه از آنها بهره برداری میشود . مسئولیت حفظ و اجازه و نظارت بر بهره برداری از آنها به دولت محول میشود .

ماده ۲ : بستر انهار طبیعی و کانالهای عمومی و رودخانه ها اعم از اینکه دائم یا فصلی داشته باشند و مسیلهای و بستر مردابها و برکه های طبیعی در اختیار حکومت جمهوری اسلامی ایران است و همچنین است اراضی ساخلی و اراضی مستحدثه که در اثر پائین رفتن سطح آب دریاها و دریاچه ها و یا خشک شدن مردابها و باتلاق ها پدید آمده باشد در صورت عدم احیاء قبل از تصویب قانون نحوه احیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی .

تبصره ۱ : تعیین پهنای بستر و حریم آن در مورد هر رودخانه و نهر طبیعی و میل و مرداب و برکه طبیعی در هر محل با توجه به آمار هیدرولوژی رودخانه ها و انهار و داغاب در بستر طبیعی آنها بدون رعایت اثر ساختمان تاسیسات آبی یا وزارت نیرو است .
تبصره ۲ : حریم مخازن و تاسیسات آبی و همچنین کانالهای عمومی آبرسانی و آبیاری و زهکشی اعم از سطحی و زیرزمینی بوسیله وزارت نیرو تعیین و پس از تصویب هیئت وزیران قطعیت پیدا خواهد کرد .

تبصره ۳ : ایجاد هر نوع اعیانی و حفاری و دخل و تصرف در بستر رودخانه ها و انهار طبیعی و کانالهای عمومی و مسیلهای و مرداب و برکه های طبیعی و همچنین در حریم قانونی سواحل دریاها و دریاچه ها اعم از طبیعی و یا مخزنی ممنوع است مگر با اجازه وزارت نیرو .

تبصره ۴ : وزارت نیرو در صورتیکه اعیانیهای موجود در بستر و حریم انهار و رودخانه ها و کانالهای عمومی و مسیلهای و مرداب و برکه های طبیعی را برای امور مربوط به آب یا برق مزاحم تشخیص دهد به مالک یا متصرف اعلام خواهد کرد که ظرف مدتی معینی در تخلیه و قلع اعیانی اقدام کند و در صورت استنکاف وزارت نیرو با اجازه و نظارت دادستان یا نماینده او اقدام به تخلیه و قلع خواهد کرد .

خسارات به ترتیب مقرر در مواد ۴۳ و ۴۴ این قانون تعیین و پرداخت میشود .

فصل دوم : آبهای زیرزمینی

ماده ۳ : استفاده از منابع آبهای زیرزمینی با استثنای موارد مذکور در ماده این قانون از طریق حفر هر نوع چاه و قنات و توسعه چشمه در هر منطقه از کشور با اجازه و موافقت وزارت نیرو باید انجام شود و وزارت مذکور با توجه به خصوصیات هیدروژئولوژی منطقه (شناسائی طبقات زمین و آبهای زیرزمینی) و مقررات پیش بینی شده در این قانون نسبت به صدور پروانه حفر و بهره برداری اقدام میکند .

تبصره : از تاریخ تصویب این قانون صاحبان کلیه چاههایی که در گذشته بدون اجازه وزارت نیرو حفر شده باشند اعم از اینکه چاه مورد بهره برداری قرار گرفته یا نگرفته باشد موظفند طبق آگهی که منتشر میشود به وزارت نیرو مراجعه و پروانه بهره برداری اخذ نمایند . چنانچه وزارت نیرو هر یک از این چاهها را الاقل طبق نظر دو کارشناس خود مضر به مصالح عمومی تشخیص دهد چاه بدون پرداخت هیچگونه خطارتی مسدود میشود و بهره برداری از آن ممنوع بوده و یا متخلفین طبق ماده ۴۵ این قانون رفتار خواهد شد .
معارضین به رای وزارت نیرو میتوانند به دادگاههای صالحه مراجعه نمایند .

ماده ۴ : در مناطقی که به تشخیص وزارت نیرو مقدار بهره برداری از منابع آبهای زیرزمینی بیش از حدمجاز و یا در مناطقی که طرحهای دولتی ایجاب نماید، وزارت نیرو مجاز است با حدود جغرافیائی مشخص حفر چاه عمیق یا نیمه عمیق و یا قنات و یا هر گونه افزایش در بهره برداری از منابع آب منطقه را برای مدت معین ممنوع سازد. تمدید یا رفع این ممنوعیت یا وزارت نیرو است.

ماده ۵ : در مناطق غیر ممنوعه حفر چاه و استفاده از آب آن برای مصرف خانگی و شرب و بهداشتی و باغچه تا ظرفیت آبدهی ۲۵ متر مکعب در شبانه روز مجاز است و احتیاج به صدور پروانه حفره بهره برداری ندارد ولی مراتب باید به اطلاع وزارت نیرو برسد. وزارت نیرو در موارد لازم میتواند از این نوع چاهها بمنظور بررسی آبهای منطقه و جمع آوری آمار و مصرف آن بازرسی کند.

تبصره ۱ : در مناطق ممنوعه حفر چاههای موضوع این ماده باموافقت کتبی وزارت نیرو مجاز است و نیازی بصدر پروانه حفره بهره برداری ندارد.

تبصره ۲ : در صورتی که حفر چاههای موضوع این ماده موجب کاهش با خشکانیدن آب چاه و یا قنات مجاز و یا چشمه مجاور گردد وزارت نیرو بدو" به موضوع رسیدگی و سعی در توافق بین طرفین مینماید و چنانچه توافق حاصل نشد، معترض میتواند به دادگاه صالح مراجعه نماید.

ماده ۶ : صاحبان و استفاده کنندگان از چاه یا قنات مسئول جلوگیری از آلودگی آب آنها هستند و موظفند طبق مقررات بهداشتی عمل کنند. چنانچه جلوگیری از آلودگی آب خارج از قدرت آنان باشد مکلفند مراتب را به سازمان حفاظت محیط زیست با وزارت بهداشتی اطلاع دهند.

ماده ۷ : در مورد چاههایی که مقدار آب دهی مجاز آن بیش از میزان مصرف معقول صاحبان چاه باشد و مازاد آب چاه بارائه شواهد و قرائن برای امور کشاورزی، صنعتی و شهری مصرف معقول داشته باشد، وزارت نیرو میتواند تا زمانی که ضرورت اجتماعی ایجاب کند با توجه به مقررات و رعایت مصالح عمومی برای کلیه مصرف کنندگان اجازه مصرف صادر نماید و قیمت عادلانه آب به صاحب چاه پرداخت شود.

ماده ۸ : وزارت نیرو موظف است بنا به درخواست متقاضی حفر چاه یا قنات و به منظور راهنمایی فنی و علمی، حفر چاه یا قنات را از لحاظ فنی و اقتصادی مورد بررسی قرار داده و در صورت لزوم متخصصین خود را بمحل اعزام نماید تا متقاضی را راهنمایی کنند و هزینه کارشناسی طبق تعرفه وزارت نیرو بعهده متقاضی خواهد بود.

تبصره : شرکتهای تعاونی روستائی و مراکز خدمات روستائی و عشایری و موسسات عام المنفعه فقط ۵۰٪ هزینه کارشناسی مقرر را پرداخت خواهند کرد.

ماده ۹ : در مواردیکه آب شور و یا آب آلوده یا آب شیرین مخلوط شود چنانچه وزارت نیرو لازم تشخیص دهد میتواند پس از اطلاع به صاحبان و استفاده کنندگان مجرای آب شور یا آلوده را مسدود کند و در صورتیکه این کار از لحاظ فنی امکان پذیر نباشد چاه یا مجرا را بدون پرداخت خسارت عندالاقضاء مسدود یا منهدم سازد. چنانچه مسلم شود صاحب چاه شرایط و مشخصات مندرج در پروانه حفر و بهره برداری را رعایت نموده است، خسارت وارده بر صاحب چاه را وزارت نیرو جبران خواهد کرد.

ماده ۱۰ : برای جلوگیری از اتلاف آب زیر زمینی خصوصاً" در فصولی از سال که احتیاج به بهره برداری از آب زیرزمینی نباشد صاحبان چاههای آرتزین یا قناتهاییکه منابع آنها تحت فشار باشد موظفند از طریق نصب شیرودریچه از تخلیه دائم آب زیرزمینی جلوگیری کنند.

ماده ۱۱ : در چاههای آرتزین و نیمه آرتزین و دارندگان پروانه چاه مکلفند چنانچه وزارت نیرو لازم بداند بوسیله پوشش جداری و یا طرز مناسب دیگری به تشخی وزارت نیرو از نفوذ آب مخزن تحت فشار در قشرهای دیگر جلوگیری کنند.

ماده ۱۲ : هر چاه باستثناء چاههای مذکور در ماده ۵ این قانون در صورت ضرورت بتشخیص وزارت نیرو باید مجهز به وسائل اندازه گیری سطح آب و میزان آبدهی طبق نظر وزارت نیرو باشد. چنانچه اندازه گیری آب استخراجی از چاه و وجود کنتور نیز ضروری

باشد وزارت نیرو به هزینه صاحب پروانه اقدام به تهیه و نصب کنتور میناید. در هر حال دارندگان پروانه مکلفند گزارش مقدار آب مصرف شده را طبق درخواست و دستورالعمل وزارت نیرو ارائه دهند.

تبصره: وزارت نیرو مجاز است در موارد لازم برای اندازه گیری آب قنوات وسائل اندازه گیری را به هزینه خود تعبیه نماید. حفظ و نگهداری وسائل مزبور و اندازه گیری بده آب قنات با اداره کنندگان قنات خواهد بود.

ماده ۱۳: اشخاص حقیقی و حقوقی که حرفه آنها حفاری است و با وسائل موتوری اقدام به حفر چاه یا قنات میکنند باید پروانه صلاحیت حفاری از وزارت نیرو تحصیل کنند و بدون داشتن پروانه مذکور مجاز به حفاری با وسائل موتوری نخواهد بود.

اشخاص فوق الذکر موظفند کلیه شروط مندرج در پروانه صلاحیت حفاری و پروانه حف چاه یا قنات را رعایت کنند و در صورت تخلف پروانه آنها لغو خواهد شد و اگر بدون پروانه اقدام به حفر چاه یا قنات کنند در مورد اشخاص حقیقی مالکین دستگاه و در مورد اشخاص حقوقی مدیران عامل شرکتها و یا سازمانها و موسسات حفاری به مجازات مقرر در ماده ۴۵ این قانون محکوم خواهند شد و در صورت تکرار وزارت نیرو میتواند با اجازه دادستانی دستگاه حفاری را توقیف نماید. دادگاه تکلیف دستگاه حفاری را تعیین خواهد کرد.

ماده ۱۴: هرگاه در اثر حفر و بهره برداری از چاه یا قنات جدید الاحداث در اراضی غیر محیه آب منابع مجاور نقصان یابد و یا خشک شود، به یکی از طرق زیر عمل میشود:

الف: در صورتیکه کاهش و یا خشک شدن منابع مجاور با کف شکنی و یا حفر چاه دیگری جبران پذیر باشد با توافق طرفین صاحبان چاه جدید باید هزینه حفر چاه و یا کف شکنی را به صاحبان منابع مجاور پرداخت نمایند.

ب: در صورتی که کاهش و یا خشک شدن منابع مجاور با حفر چاه و یا کف شکنی جبران پذیر نباشد در این صورت با توافق طرفین مقدار کاهش یافته آب منابع مجاور در قبال شرکت در هزینه بهره برداری به تشخیص وزارت نیرو از چاه یا قنات جدید باید تامین شود. در صورت عدم توافق طرفین طبق بندج این ماد عمل میشود.

ج: در صورتیکه با تقلیل میزان بهره برداری از چاه یا قنات جدید مسئله تاثیر سوء در منابع مجاور از بین برود در اینصورت میزان بهره برداری چاه یا قنات جدید باید تا حد از بین رفتن اثر سوء در منابع مجاور کاهش یابد.

د: در مواردی که چاه یا قنات جدید در اراضی محیه حفر واحداث شده باشد و آب منابع مقابل را جذب ننماید، احکام بالا درمورد آن جاری نخواهد شد.

تبصره ۱: در کلی موارد بالا بدواً وزارت نیرو به موضوع رسیدگی و نظر خواهد داد. معترض میتواند به دادگاه صالحه شکایت نماید.

تبصره ۲: میزان آب منابع مجاور با توجه به آمار و شواهد و قرائن و شرایط اقلیمی توسط کارشناسان وزارتین نیرو و کشاورزی تعیین میشود.

تبصره ۳: هرگاه به تشخیص هیئت سه نفری موضوع ۱۹ و ۲۰ این قانون مسلم شود که خسارت موضوع این ماده ناشی از اشتباه کارشناسان وزارت نیرو بوده خسارت وارده طبق ماده ۴۴ این قانون بوسیله وزارت نیرو جبران خواهد شد.

ماده ۱۵: وزارت نیرو و موسسات و شرکتهای تابع آن میتوانند آب دنگها و آسیابهای را که موجب نقصان آب و یا اختلال در امر تقسیم آب میشوند در موارد ضرورت اجتماعی و حرج بترتیب مقرر در ماده ۴۳ این قانون خریداری کنند.

ماده ۱۶: وزارت نیرو میتواند قنات یا چاهی که به نظر کارشناسان این وزارتخانه بایر یا متروک مانده و یا بعلت نقصان فاحش آب عملاً "مسلوب المنفعه" باشد، در صورت ضرورت اجتماعی به مالک یا مالکین احیاء آنها را تکلیف نماید و در صورت عدم اقدام مالک یا مالکین تا یک سال پس از اعلام، وزارت نیرو میتواند راساً آنها را احیاء نموده و هزینه صرف شده را در صورت عدم پرداخت مالک یا مالکین از طریق فروش آب وصول نماید. همچنین میتواند اجازه حفر چاه یا قنات در حریم چاه یا قنات فوق الذکر صادر نماید.

ماده ۱۷: اگر کسی مالک چاه یا قنات یا مجرای آبی در ملک غیر باشد تصرف چاه یا قنات یا مجرا فقط از نظر مالکیت چاه یا قنات و مجرا و برای عملیات مربوط به قنات و چاه و مجرا خواهد بود و صاحب ملک میتواند در اطراف چاه و قنات و مجرا و یا اراضی بین دو چاه تا حریم چاه و مجرا هر تصرفی که بخواهد بکند مشروط بر اینکه تصرفات او موجب ضرر و صاحب قنات و چاه و مجرا نشود.

تبصره: تشخیص حریم چاه و قنات و مجرا با کارشناسان وزارت نیرو است و در موارد نزاع، محاکم صالحه پس از کسب نظر از کارشناسان مزبور به موضوع رسیدگی خواهند کرد.

فصل سوم: آبهای سطحی

حقابه و پروانه مصرف معقول

ماده ۱۸: وزارت کشاورزی میتواند مطابق ماده ۱۹ این قانون در صورت وجود ضرورت اجتماعی و بوطر موقت نسبت به صدور پروانه مصرف معقول آب برای صاحبان حقابه های موجود اقدام نماید. بدون اینکه حق اینگونه حقابه داران از بین برود.

تبصره ۱: حقابه عبارت از حق مصرف آبی است که در دفاتر جزء جمع قدیم یا اسناد مالکیت یا حکم دادگاه یا مدارک قانونی دیگر قبل از تصویب این قانون برای ملک یا مالک آن تعیین شده باشد.

تبصره ۲: مصرف معقول مقدار آبی است که تحت شرایط زمان و مکان و با توجه به اختیاجات مصرف کننده و رعایت احتیاجات عمومی و امکانات طبق مقررات این قانون تعیین خواهد شد.

ماده ۱۹: وزارت نیرو موظف است بمنظور تعیین میزان مصرف معقول آب برای امور کشاورزی یا صنعتی یا مصارف شهری از منابع آب کشور برای اشخاص حقیقی یا حقوقی که در گذشته حقابه داشته اند و تبدیل آن به اجازه مصرف معقول هیئتهای سه نفری در هر محل تعیین کند. این هیئتها طبق آئین نامه ای که از طرف وزارت نیرو و وزارت کشاورزی تدوین می شود براساس اطلاعات لازم قبیل مقدار آب موجود و میزان سطح و نوع کشت و محل مصرف فوئانشعاب و کیفیت مصرف آب و معمول عرف محل و سایر عوامل (نسبت به تعیین میزان آب مورد نیاز اقدام خواهد کرد و پروانه مصرف معقول حسب مورد بوسیله وزارتخانه های ذیربط طبق نظر این هیئت صادر خواهد شد و معترض به رای هیئت سه نفری اعتراض خود را به سازمان صادر کننده پروانه تسلیم میکند و سازمان مذکور دعتراض را به هیئت پنج نفری ارجاع مینماید. رای هیئت پنج نفری لازم الاجراء است و معترض میتواند به دادگاههای صالحه مراجعه نماید.

ماده ۲۰: اعضاء هیئتهای سه نفری مرکب خواهند بود از یک نفر کارشناس حقوقی به انتخاب وزارت نیرو و یک نفر کارشناس فنی به انتخاب وزارت کشاورزی و یک نفر معتمد و مطلع محلی به انتخاب شورای محل.

اعضاء هیئتهای پنج نفری عبارتند از: مدیرعامل سازمان آب منطقه ای و مدیرکل یا رئیس کل کشاورزی استان و یا نمایندگان آنها و یک نفر کارشناس به انتخاب وزیر نیرو و دو نفر معتمد و مطلع محلی به انتخاب شورا یا محل.

در صورتیکه منطقه آبریز شامل چنداستان باشد، انتخاب مقامات دوتلایت مذکور در این ماده با وزاری مربوط خواهد بود.

تبصره: مدت ماموریت و نحوه رسیدگی هیئتهای سه نفری و پنج نفری و نحوه اجرای تصمیمات هیئتهای مذکور و موارد و ضوابط تجدید نظر و مدت اعتراض به تصمیم هیئتها طبق آئین نامه ای خواهد بود که به پیشنهاد وزارت نیرو و وزارت کشاورزی بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

فصل چهارم: وظائف و اختیارات

صدور پروانه مصرف معقول

ماده ۲۱: تخصیص و اجازه بهره برداری از منابع عمومی آب برای مصارف شرب، کشاورزی، صنعت و سایر موارد منحصر" با وزارت نیرو است.

تبصره: تقسیم و توزیع آب بخش کشاورزی، وصول آب بهاء یا حق النظاره با وزارت کشاورزی است.

تبصره ۲: تقسیم و توزیع آب شهری و اداره تاسیسات و جمع آوری و دفع فاضلاب در داخل محدوده شهرها بعهده شرکت‌های مستقلی بنام شرکت آب و فاضلاب شهرها و یا دستگاه مناسب دیگری خواهد بود که در هر صورت تحت نظارت شورای شهر و وابسته به شهرداریها میباشند. در صورت نبودن شورای شهر نظارت با وزارت کشور است.

تا تاسیس شرکتها و دستگاههای فوق الذکر مسئولیت آب شهرها و جمع آوری و دفع فاضلاب آنها بعهده دستگاههایی است که فعلاً برعهده دارند.

وزارت کشور موظف است با همکاری وزارت نیرو حداکثر تا ۶ ماه پس از تصویب این قانون اساسنامه شرکت‌های فوق الذکر یا دستگاههای مناسب دیگر را تهیه و به تصویب هیئت وزیران برساند.

تبصره ۳: تقسیم و توزیع آب بخشهای صنعتی در داخل محدوده های صنعتی، با بخش صنعتی ذیربط خواهد بود.

تبصره ۴: تقسیم و توزیع آب مشروب روستاها و اداره تاسیسات ذیربط در داخل محدوده روستاها با وزارت بهداشت خواهد بود.

ماده ۲۲: وزارت نیرو یا سازمانها و شرکت‌های تابعه پس از رسیدگی به درخواست متقاضی، پروانه مصرف معقول آب را با رعایت حق تقدم براساس آئین نامه ای که وزارتین نیرو و کشاورزی پیشنهاد و هیئت وزیران تصویب مینمایند صادر میکند.

ماده ۲۳: آئین نامه مربوط به درخواست مصرف آب و صدور پروانه استفاده از منابع آب مذکور در ماده یک این قانون باید حاوی کلیه مقررات و شروط و تعهدات لازم باشد و ضمناً در پروانه مصرف معقول آب تاریخ شروع و اتمام تاسیسات اختصاصی آب و تاریخ استفاده از آن باید قید گردد.

ماده ۲۴: وزارت نیرو در هر محل پس از رسیدگی های لازم برای آبهای مشروح در زیر نیز که تحت نظارت و مسئولیت آن وزارتخانه قرارا میگیرد اجازه بهره برداری صادر میکند:

الف: آبهای عمومی که بدون استفاده مانده باشد.

ب: آبهایی که بر اثر احداث تاسیسات آبیاری و سدسازی و زهکشی و غیره بدست آمده و می آید.

ج: آبهای زائد بر مصرف که بدریاچه ها و دریاها و وانهار میریزند.

د: آبهای حاصل از فاضلابها.

ه: آبهای زائد از سهمیه شهری.

و: آبهایی که در مدت مندرج در پروانه بوسیله دارنده پروانه یا جانشین او به مصرف نرسیده باشد.

ز: آبهایی که پروانه استفاده از آن بعلل قانونی لغوشده باشد.

ح: آبهایی که بر اثر زلزله یا سایر عوامل طبیعی در منطقه ای ظاهر میشود.

ماده ۲۵: دارندگان پروانه مصرف ملزم هستند که از مصرف و اتلاف غیر معقول آب اجتناب نمایند و مجاری اختصاصی مورد استفاده خود را بنحوی که این منظور را تامین کند احداث و نگهداری کنند، اگر به هر علتی مسلم شود که نحوه مصرف، معقول و اقتصادی نیست در این صورت برحسب مورد وزارت نیرو و وزارت کشاورزی مراتب با ذکر علل و ارائه دستورهای فنی به مصرف کننده اعلام میدارد. هرگاه در مدت معقول تعیین شده در اخطار مزبور که بهر حال از کسال تجاوز نخواهد کرد مصرف کننده به دستورهای فنی فوق الذکر عمل ننماید یا متخلف طبق ماده ۴۵ این قانون رفتار خواهد شد.

تبصره: در صورت اعتراض به نظر وزارت نیرو یا وزارت کشاورزی مراجع مذکور در ماده ۱۹ این قانون رسیدگی خواهند کرد.

ماده ۲۶: وزارت نیرو مکلف است با توجه به اطلاعاتی که وزارت کشاورزی در مورد مقدار مصرف آب هر یک از محصولات کشاورزی برای هر ناحیه در اختیار وزارت نیرو قرار میدهد میزان مصرف آب را با توجه به نوع محصول و میزان اراضیب تعیین و بر اساس آن اقدام به صدور اجازه بهره برداری بنماید.

ماده ۲۷: پروانه مصرف آب مختص به زمین و مواردی است که برای آن صادر شده است مگر آنکه تصمیم دیگری وسیله دولت در منطقه اتخاذ شود.

بجز آنچه که در پورانه قید شده است برساند و همچنین حق انتقال پروانه صادره را به دیگری بدون اجازه وزارت نیرو نخواهد داشت مگر بتابع زمین و برای همان مصرف با اطلاع وزارت نیرو.

ماده ۲۹: وزارت نیرو موظف است بمنظور تامین آب مورد نیاز کشور از طریق زیر اقدام مقتضی بعمل آورد:

الف: مهار کردن سیالها و ذخیره نمودن آب رودخانه هادر مخازن سطحی یا زیرزمینی.

ب: تنظیم و انتقال آب با ایجاد تاسیسات آبی و کانالها و خطوط آبرسانی و شبکه آبیاری ۲۱ و

ج: بررسی و مطالعه کلیه منابع آب های کشور.

د: استخراج و استفاده از آبهای زیرزمینی و معدنی.

ه: شیرین کردن آب شور در مناطق لایم.

و: جلوگیری از شور شدن آبهای شیرین در مناطق لازم.

ز: کنترل و نظارت بر چگونگی و میزان مصارف آب و در صورت لزوم جیره بنید آن.

ح: تاسیس شرکتها و سازمانهای آب منطقه ای و موسسات و تشکیل هیئتها و کمیته های مورد نیاز.

ط: انجام سایر اموریکه موثر در تامین آب باشد.

تبصره: ایجاد شبکه های آبیاری ۳ و ۴ و تنظیم و انتقال آب از آنها تا محلهای مصرف با وزارت کشاورزی است.

ماده ۴۰: گزارش کارکنان وزارت نیرو و موسسات تابعه و کارکنان وزارت کشاورزی (بنا به معرفی وزیر کشاورزی) که بموجب ابلاغ مخصوص وزیر نیرو برای اجرای وظایف مندرج در این قانون انتخاب و به دادرها معرفی میشوند ملاک تعقیب متخلفین است و در حکم گزارش ظابطین دادگستری خواهد بود و تعقیب متخلفین طبق بندب از ماده ۵۹ قانون آئین دادرسی کیفری بعمل خواهد آمد.

ماده ۳۱: مامورین شهربانی و ژاندارمری و سایر قوای انتظامی حسب مورد موظفند دستورات وزارت نیرو و سازمانهای آب منطقه ای و وزارت کشاورزی را در اجرای این قانون به مورد اجراء گذارند.

ماده ۳۲: وزارت نیرو میتواند سازمانها و شرکتهای آب منطقه ای را بصورت شرکتهای بازرگانی راسا" یا با مشارکت سازمانهای دیگر دولتی یا شرکتهاییکه با سرمایه دولت تشکیل شده اند ایجاد کند. اساسنامه این شرکتها به پیشنهاد وزارت نیرو بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید و شرکتهای مذکور از پرداخت حق الثبت و تمبر و هزینه دادرسی معاف خواهند بود.

وزارت نیرو میتواند از این اختیارات برا یتغییر وضع شرکتهای سازمانها و موسسات موجود خود استفاده کند.

تبصره: وزارت نیرو حوزه عمل شرکتها و سازمانهای آب منطقه ای را تعیین مینماید.

وصول آب بهاء، عوارض و دیون

ماده ۳۳: وزارت نیرو موظف است نرخ آب را برای مصارف شهری و کشاورزی و صنعتی و سایر مصارف با توجه به نحوه استحصال و مصرف برای هر یکاز مصارف در تمام کشور بشرح زیرتعیین و پس از تصویب شورای اقتصاد وصول نماید.

الف: در مواردی که استحصال آب بوسیله دولت انجام پذیرفته و بصورت تنظمی شده در اتیار مصرف کننده قرار گیرد، نرخ آب بادر نظر گرفتن هزینه های جاری از قبیل.

مدیریت، نگهداری، تعمیر، بهره برداری و هزینه استهلاک تاسیسات و با توجه به شرایط اقتصادی واجتماعی هر منطقه تعیین و از مصرف کننده وصول میشود.

ب: در مواردیکه استحصال آب بوسیله دولت انجام نمی پذیرد دولت میتواند بازاء نظارت و خدماتیکه انجام میدهد با توجه به شرایط اقتصادی واجتماعی هر منطقه در صورت لزوم عوارضی را تعیین و از مصرف کننده وصول نماید.

ماده ۳۴: آب بران موظف به پرداخت بهای آب مصرفی و یا عوارض آن براساس بندهای الف و ب مذکور در ماده ۳۳ این قانون میباشد والا آب مصرف کننده ای که حاضر به پرداخت آب بهاء نگردیده است پس ازمهلت معقولی که از طرف دولت به مصرف

کننده داده خواهد شد قطع میگردد و چنانچه مصرف کننده از پرداخت بدهیهای معوقه خود بابت آب بهاء و یا عوارض استنکاف نماید دولت صورت بدهی مصرف کننده را جهت صدور اجرائیه به اداره ثبت محل ارسال خواهد کرد و اداره ثبت مکلف است بر طبق مقررات اجار یاسناد رسمی لازم الاجراء نسبت به صدور ورقه اجرائیه و ووصل مطالبات از بدهکار اقدام کند . تبصره : مهلت معقول برای قطع آب و شرایط اجازه استفاده مجدد از آب و سایر موضوعات مربوط طبق آئین نامه ای خواهد بود که بوسیله وزارت نیرو پیشنهاد بتصویب هیئت وزیران برسد .

حفاظت و نگهداری تاسیسات آبی مشترک

ماده ۳۵ : در مورد حفاظت و نگهداری چاه : قنات : نهر : جوی و استخر و هر منبع یا مجرا و تاسیسات آبی مشترک کلیه شرکاء به نسبت سهم خود مسئولند .

ماده ۳۶ : مصرف کنندگان آب از مجاری و سردهنه مشترک مسئول نگهداری تاسیسات مشترک هستند و هیچکس بدون اجازه وزارت نیرو حق احداث و تغییر مقطع و مجرای آب و انشعاب جدید را ندارد و هر بالادستی مسئول خساراتی است که از عمل غیر متعارف او به پائین دستی وارد می آید

ماده ۳۷ : هیچ نهر و جوی و قنات و چاهی نباید در اماکن و جاده های عمومی و اماکن متبرکه و باستانی و حریم آنها بصورتی باشد که ایجاد و مزاحمت برای ساکنین و عابرین و وسائط نقلیه و اماکن مذکور نماید در غیر این صورت مالک یا مالکین موظفند طبق مشخصات فنی وزارتخانه های مربوطه اقدامات لازم برای رفع خطر و یا مزاحمت را بعمل آورند . در صورتیکه مالک یا مالکین از اجرای اخطار کتبی وزارتخانه ذیربط و شهرداری (در شهرها) حداکثر بمدت یکماه طبق مشخصات مذکور، در رفع خطر اقدام نکنند دولت برای رفع خطر راساً اقدام و هزینه آنرا از مالک یا مالکین دریافت خواهد کرد و در صورتیکه خطر قابل رفع نباشد آنرا مسدود مینماید .

تبصره : احداث نهر یا جوی و لوله کشی نفت و گاز و نظایر آن در حریم تاسیسات آب و یا برق موکول بتحصول اجازه از وزارت نیرو و در معابر شهرها با جلب موافقت شهرداری و وزارت نیرو خواهد بود . مشخصات فنی مندرج در اجازه نامه لازم الاجرا است .

ماده ۳۸ : هرگاه استفاده کنندگان مشترک نهر یا جوی یا چاه یا قنات و امثال آن حاضر به تامین هزینه آن نشوند هر یک از شرکاء میتوانند مطابق ماده ۵۹۴ قانون مدنی عمل نمایند .

ماده ۳۹ : هر نهری که در زمین دیگری جریان داشته در صورت ثبوت اعراض ذیحق در محاکم قضائی حق مجرا از بین خواهد رفت .

ماده ۴۰ : در مواردی که کانالها یا آنها را مورد استفاده اشخاص مانع از عملیات عمرانی و یا بهره برداری صاحب زمین گردد . صاحب زمین میتواند بجای آنها مجرای دیگری با تصویب وزارت نیرو بصورتیکه سبب اتلاف آب و یا موجب اشکال در امر آبرسانی یا آبیاری نگردد به هزینه خود احداث کند .

ماده ۴۱ : هرگاه آب بران نتوانند در مودر مسیر و یا طرز انشعاب آب از مجرای طبیعی یا کانال اصلی با یکدیگر توافق نمایند حسب مورد وزارت نیرو و وزارت کشاورزی میتواند با توجه به اینکه به حق دیگری لطمه ای نرسد مسیر یا انشعاب را تعیین کند .

ماده ۴۲ : در مورد بهره برداری از آبهای سطحی حل اختلاف حاصل در امر تقدم یا اولویت و نحوه میزان برداشت و تقسیم و مصرف آب و همچنین اختلافاتی که موجب تاخیر آبرسانی می شود ابتدا باید از طریق کدخدانمنشی توسط سرآبیاران و میرآبان با همکاری شوراهای محلی در صورتیکه وجود داشته باشد فیسله پذیرد و در صورت ادامه اختلاف به دادگاه صالح مراجعه مینمایند .

فصل پنجم : جبران خسارت : تخلفات و جرائم و مقررات مختلفه جبران خسارات

ماده ۴۳: در موارد ضرورت اراضی، مستحدثات، اعیانی و املاک متعلق به اشخاص که در مسیر شبکه آبیاری و خطوط آبرسانی واقع باشند با رعایت حریم مورد نیاز در اختیار دولت قرار میگیرند و قیمت عادله با توجه به خسارت وارده به مالکین شرعی پرداخت میشود.

ماده ۴۴: در صورتیکه در اثر اجرای طرحهای عمرانی و صنعتی و توسعه کشاورزی و سدسازی و تاسیسات مربوطه یا در نتیجه استفاده از منابع آبهای سطحی و زیر زمینی در ناحیه یا منطقه ای قنوات و چاهها و یا هر نوع تاسیسات بهره برداری از منابع آب متعلق به اشخاص تملک و یا خسارتی بر آن وارد شود و یا در اثر اجرای طرحهای مذکور آب قنوات و چاهها و رودخانه ها و چشمه ها یمتعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی و حقا به بران نقصان یافته و یا خشک شوند بترتیب زیر برای جبران خسارت عمل خواهد شد:

الف: در مواردیکه خسارت وارده نقصان آب بوده و جبران کسری آب امکان پذیر باشد، بدون پرداخت خسارت، دولت موظف به جبران کمبود آب خواهد بود.

ب: در مواردیکه خسارت وارده ناشی از نقصان آب بوده و جبران کسری آب امکان پذیر نباشد خسارت وارده در صورت عدم توافق با مالک یا مالکین طبق رای دادگاه صالحه پرداخت خواهد شد.

ج: در مواردیکه خسارت وارده ناشی از خشک شدن یا مسلوب المنفعه شدن قنوات و چاهها و چشمه ها بوده، و تامین آب تاسیسات فوق الذکر از طرق دیگر امکان پذیر باشد، مالک یا مالکین مذکور میتوانند قیمت عادله آب خود یا به میزان آن، آب دریافت نمایند و یا به اندازه مصرف معقول آب و قیمت بقیه آنرا دریافت کنند. در هر صورت وزارت نیرو موظف به پرداخت خسارت ناشی از خش شدن یا مسلوب المنفعه شدن تاسیسات مذکور می باشد.

در کلهی موارد بالا چنانچه اختلافی پیش آید طبق رای دادگاه صالحه عمل خواهد شد.

د: در مواردیکه خسارت وارده ناشی از تملک و یا خشک شدن آب قنوات و چاهها و چشمه ها بوده و تامین آب مالکین این تاسیسات از طریق دیگر امکان پذیر نباشد خسارت مذکور در صورت عدم توافق با مالک یا مالکین طبق رای دادگاه صالحه پرداخت خواهد شد.

ه: نسبت به چاهها و قنوات و سایر تاسیسات بهره برداری از منابع آب که طبق مقررات غیر مجاز تشخیص داده شود خسارتی پرداخت نخواهد شد.

و: در مورد اراضی که از منابع آب طرحهای ملی در داخل و یا خارج محدوده طرح آبیاری میوشود خسارات آنها طبق این قانون پرداخت شده است بهای آب مصرف طبق مقررات و معیارهای وزارت نیرو مانند سایر مصرف کنندگان آب از طرف مصرف کننده باید پرداخت شود.

ز: در صورتیکه در اثر اجرای طرح خسارتی بدون لزوم تصرف و خرید به اشخاص وارد آید خسارات وارده در صورت عدم توافق طبق رای دادگاه صالحه پرداخت خواهد شد.

تخلفات و جرائم

ماده ۴۵: اشخاص زیر علاوه بر اعاده وضع سابق و جبران خسارت وارده به ۱۰ تا ۵۰ ضربه شاق و یا از ۱۵ روز تا سه ماه حبس تادیبی بر حسب موارد جرم به نظر حاکم شرع محکوم میشوند:

الف: هرکس عمداً و بدون اجازه دریاچه و مقسمی را باز کند یا در تقسیم آب تغییری دهد یا دخالت غیر مجاز در وسائل اندازه گیری آب کند یا بنحوی از انحاء امر بهره برداری از تاسیسات آبی را مختل سازد.

ب: هرکس عمداً آبی را بدون حق یا اجازه مقامات مسئول به مجاری یا شبکه آبیاری متعلق به خود منتقل کند و یا موجب گردد که آب حق دیگری به او نرسد.

ج: هر کس عمداً بنحوی از انحاء بضرر دیگری آبی را بهدر دهد.

د: هرکس آب حق دیگری را بدون مجوز قانونی تصرف کند.

ه: هرکس بدون رعایت مقررات این قانون به حفر چاه و یا قنات و یا بهره برداری از منابع آب مبادرت کند.

تبصره : در مورد بنهای ب و ج ود با گذشت شاکی خصوصی تعقیب موقوف میشود .

مقررات مختلفه

ماده ۴۶ : آلوده ساختن آب ممنوع است ، مسئولیت پیشگیری وممانعت و جلوگیری از آلودگی منابع آب به سازمان حفاظت محیط زیست محول میشود .

سازمان مذکور موظف است پس از کسب نظر سایر مقامات ذیربط کلیه تعایف وضوابط، مقررات و آئین نامه های مربوط به جلوگیری از آلودگی آب را تهیه و بتصویب هیئت وزیران برساند و پس از تصویب لازم الاجرا خواهد بود .

ماده ۴۷ : موسساتی که آب را به مصارف شهری یاصنعتی یامعدنی یا دامداری ونظایر آن میرسانند موظفند طرح تصفیه آب و دفع فاضلاب را با تصویب مقامات مسئول ذیربط تهیه واجراء کنند .

ماده ۴۸ : صدور اجازه بهره برداری یا واگذاریه بهره برداری ازشن و ماسه وخاک رس بستر و حریم رودخانه ها، انهار و مسیل ها و حریم قانونی سواحل دریاها و دریاچه ها منوط به کسب موافقت قبلی وزارت نیرواست .

تبصره : وزارت نیرو در موقع موافقت با موضوع این ماده مشخصات فنی مودرنظر خود را جهت درج در پروانه بهره برداری به دستگاه صادر کننده پروانه اعلام خواهد کرد و حق نظارت بر رعایت این مشخصات را خواهد داشت .

ماده ۴۹ : تشخیص صلاحیت فنی کارشناسان رشته های مختلف فنون مربوط به امور آب و آبرسانی در مورد اخذ پروانه کارشناسی رسمی دادگستری با استعلام از وزارت نیرو خواهد بود .

ماده ۵۰ : در هر موردکه دادگاهها در اجرای مقررات این قانون صالح به رسیدگی باشند مکلفند به فوریت و خارج از نوبت به اختلافات رسیدگی و حکم صادر نمایند .

ماده ۵۱ : آئین نامه های اجرائی این قانون توسط وزارتین نیرو و کشاورزی بر حسب مورد تهیه و پس از تصویب هیئت وزیران قابل اجرا خواهد بود .

ماده ۵۲ : کلیه قوانین و مقرراتی که مغایر با این قانون باشداز تاریخ تصویب این قانون در آن قمست که مغایر است بلااثر میباشد .
قانون فوق مشتمل بر پنجاه و دو ماده و بیست وهفت تبصره در جلسه روز دوشنبه شانزدهم اسفندماه یکهزار وسیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی تصویب گردیده و در تاریخ ۱۳۶۱/۱۲/۲۲ به تائید شورای نگهبان رسیده است .